

Terapia metodą profesora Reuvena Feuersteina

W Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej nr 2 w Białymstoku dzieci i młodzież mogą uczestniczyć w terapii prowadzonej metodą prof. Feuersteina. W poniższym artykule chciałabym przybliżyć tę koncepcję pracy z uczniem, ponieważ profesor Reuven Feuerstein spostrzegał dziecko jako istotę zdolną do przekraczania barier poznawczych bez względu na wiek czy stan obecnego funkcjonowania - co otwiera przed nami, terapeutami, świat wielorakich możliwości.

W swoim artykule przedstawię metodę profesora Feuersteina, omówię jej zastosowanie w terapii pedagogicznej skupiając się na korzyściach płynących dla dzieci, które uczestniczą w wyżej wymienionych zajęciach.

1. Kilka słów o metodzie

Prof. Reuven Feuerstein był izraelskim psychologiem. Opracował metodę zwiększania sprawności umysłowej u dzieci, u których stwierdzono różne dysfunkcje. Nazwano ją **Instrumental Enrichment** lub **metodą Feuersteina**. Jest to uniwersalny program opierający się na „uczeniu sposobów uczenia się”¹. Nie chodzi w nim o nauczanie konkretnego materiału, ale o wyposażenie dzieci w umiejętności opracowywania strategii poznawczych, sposobów rozwiązywania problemów, które z kolei budują motywację wewnętrzną dziecka, czynią je silniejszym i pewniejszym swoich racji, a w sytuacji trudnej pozwalają szukać dróg rozwiązania problemu, a nie poddania się. Wiąże się to z niezwykle ważnym stanowiskiem prof. Feuersteina, który uważał, iż każdy człowiek ma w sobie ogromny potencjał zmian, gdyż inteligencja jest strukturą, która może zmieniać się pod wpływem różnych czynników zewnętrznych. Reasumując, metoda prof. Feuersteina to *trening aktywności poznawczej dziecka realizowany we współpracy z osobą dorosłą, którego efektem jest samodzielne uczenie się*.²

Terapia prowadzona metodą profesora Feuersteina zmienia strukturę mózgu, a zatem również jego funkcjonowanie:

więcej doświadczeń = więcej dendrytów = więcej połączeń = większa zdolność uczenia się.

---

¹<https://forumlogopedy.pl/artykul/metoda-instrumental-enrichment-jako-wsparcie-terapii-pedagogicznej-i-logopedycznej>

²<http://iwe.edu.pl/terapia-metoda-feuersteina/>

2. Metoda prof. Feuersteina w terapii pedagogicznej

Metoda Instrumental Enrichment ma szerokie zastosowanie w pracy z dziećmi, młodzieżą oraz dorosłymi (seniorami). „Adresatami są dzieci przedszkolne z zakłóceniami w rozwoju psychoruchowym i poznawczym, uczniowie z dysleksją rozwojową lub dyskalkulią, uczniowie z dysharmonią intelektualną, nadpobudliwością ruchową, trudnościami w uczeniu się, a także uczniowie zdolni oraz osoby dorosłe w różnym wieku”.³

Nadrzędnym celem terapii prowadzonej metodą prof. Feuersteina jest poprawa procesu uczenia się, budowanie i doskonalenie strategii myślenia poprzez rozwijanie funkcji poznawczych.

Do celów szczegółowych należą:

- rozwijanie słownika i kompetencji językowych niezbędnych do rozwiązywania problemów (analizowanie, zadawanie pytań, przeszukiwanie),
- wzmacnianie refleksyjności,
- budowanie strategii efektywnego rozwiązywania zadań,
- wzmacnianie samodzielności w myśleniu,
- rozwijanie zdolności krytycznej oceny,
- doskonalenie rozumienia i dostrzegania logicznych związków w opracowywanym materiale,
- uczenie jak się uczyć.

Rozpoczynając terapię ustalamy cel spotkań, który wynika z wewnętrznych potrzeb i aspiracji osoby rozpoczynającej zajęcia. Terapeuta podczas rozmowy odwołuje się do doświadczeń dziecka, wywołuje w nim pozytywną refleksję nad sensem podejmowanych działań. „W ten sposób dziecko (uczeń) określa, nad czym chce pracować, do czego zmierza i co chce osiągnąć dzięki realizowanym ćwiczeniom. Ważne jest przy tym, że terapeuta pełni rolę mediatora, który kieruje pytania do swego podopiecznego, aby stymulować i podtrzymywać jego

---

³http://www.bc.ore.edu.pl/Content/47/2007_02_trendy.pdf

aktywność”⁴. Mediator pyta, ale nie odpowiada za dziecko, czeka na jego wyjaśnienia, dowody słuszności podjętych decyzji. Uczeń często słyszy:

- Jaki powinien być następny krok?,
- Jak na to wpadłeś?,
- Pamiętasz, kiedy się tym już zajmowaliśmy?
- Co widzisz?
- Co Twoim zdaniem powinniśmy zrobić?
- Jak myślisz?

Stawiane pytania uruchamiają u dziecka procesy myślowe, związane z dociekaniem, zastanawianiem się, myśleniem alternatywnym.

Mediator pomaga także zrozumieć znaczenie omawianego zdarzenia, stosuje różne dochodzenia dziecka do znaczenia pojęcia, aby ułatwić ich zrozumienie. Wiąże wydarzenie z innymi okolicznościami- sytuacjami, wydarzeniami znanymi dziecku z jego codziennego życia (tzw. mostowanie). Wspiera ucznia w określeniu jego własnego podejścia do zadania. W ten sposób uczeń koncentruje się nie na efektach działania, ale na sposobie wykonania zadania.

Spotkanie kończy się opracowaniem reguł, czyli „rad dla mądrego człowieka”, które są zapisywane w zeszycie uczestnika terapii. Zasady te dziecko formułuje na podstawie wykonanego zadania w oparciu o doświadczenie wyniesione ze spotkania. Pomocne mu są pytania, które kieruje do niego mediator:

- Z jakim wyzwaniem dzisiaj się zmierzyliśmy?
- Jak poradziłeś sobie z napotkanym problemem i co z tego wynika?
- Co dzisiaj zrozumiałeś i czego się nauczyłeś?

„Dziecko formułuje zasady (reguły) na bazie własnych doświadczeń związanych z wykonaniem zadania, a następnie poszukuje analogicznych sytuacji w codzienności szkolnej, rodzinnej i rówieśniczej, np. formułuje zasadę, że należy uważnie patrzeć na ilustracje, aby dostrzec między nimi różnice. Poszukuje zastosowania tej reguły w szkole i codziennym życiu, określając konsekwencje niedokładnego spostrzegania”⁵.

---

⁴<https://forumlogopedy.pl/artukul/metoda-instrumental-enrichment-jako-wsparcie-terapii-pedagogicznej-i-logopedycznej>

⁵<https://forumlogopedy.pl/artukul/metoda-instrumental-enrichment-jako-wsparcie-terapii-pedagogicznej-i-logopedycznej>

3. Korzyści płynące dla dziecka pracującego metodą prof. Feuersteina

Terapia prowadzona metodą profesora Feuersteina umożliwia dziecku przekroczenie jego dotychczasowych granic poznawczych i osiągnięcie więcej niż początkowo zakładało. Dzięki systematycznym sesjom uczeń:

- nabiera samodzielności w myśleniu,
- rozwija zdolność krytycznej oceny,
- lepiej rozumie logiczne związki,
- potrafi opracować nowe rozwiązania,
- wie, jakie strategie uczenia się są dla niego najkorzystniejsze,
- wzmacnia swoją motywację do uczenia się,
- usprawnia swoje funkcjonowanie poznawcze,
- uczy jak się uczyć,
- nabiera odwagi w wyrażaniu swoich sądów i uzasadnianiu ich.

Spotkania z terapeutą to czas radości z popełnionego błędu, ponieważ on jest wskazówką do dalszej pracy, to czas bez pośpiechu, ale z refleksją i zastanowieniem w tle i z mnóstwem nieoczywistych pytań ze strony mediatora, który kieruje się zasadą „mniej, znaczy więcej”

Zapraszamy do korzystania z metody w naszej placówce. Ma ona niezwykle pozytywny wpływ na rozwój poznawczy dziecka.

Iwona Sztabińska
pedagog PP-P nr 2